

ПЕДАГОГІЧНІ ДОСЛІДЖЕННЯ

УДК 947.084.5(438)

Natalia Misjac

(Państwowy Uniwersytet w Żytomierzu)

NOWY PARADYGMAT NAUCZANIA JĘZYKA POLSKIEGO JAKO OBCEGO W ŚRODOWISKU STUDENTÓW

Artykuł przedstawia nowy paradygmat procesu nauczania języka polskiego jako obcego w środowisku studentów, metody nauczania są przedstawione według aktywności studentów w przyswajaniu wiedzy oraz formowaniu kompetencji językowej. Autor udziela porady, jak aktywizować tradycyjne metody pracy ze studentami, podaje przykłady realizacji aktywnych metod nauczania.

Proces nauczania jest procesem wspólnej pracy dwóch osób: tego, kto uczy, i tego, kto się uczy. Przez długi czas proces nauczania tłumaczono jako przekaz wiedzy od starszych – młodszemu. Przy takim tradycyjnym sposobie nauczania czynnym w parze była osoba, która nauczała (wykładowca, nauczyciel), biernym - student lub uczeń. Współcześni badacze zwracają uwagę na to, że druga osoba w tej parze powinna **się uczyć**. Ta uwaga jest podstawowym kredo nowego paradygmatu nauczania języka polskiego jako obcego w środowisku studentów.

Taki nowy paradygmat przenosi uwagę na osobę uczącą się. Osoba musi działać i być aktywną. Autor tego artykułu często, zwracając się do swoich studentów, mówi: "Można przywieść konia do poiska i rzucić jego pysk w wodę, ale pić musi sam koń". W taki sposób wykładowca zaprasza studentów do aktywności, oni sami muszą „pić wodę”, sami siebie uczyć. Tylko w taki sposób studenci mogą zdobyć językową kompetencję [1: 413] czyli takie umiejętności, które będą potrzebne w dorosłym życiu, w pracy zawodowej. Ucząc się języka polskiego, studenci zdobywają kompetencje socjo-kulturową, a mianowicie: wiedzę o Polsce, że sąsiaduje z Ukrainą, zachowanie wśród Polaków, nawiązywanie i podtrzymanie kontaktu, wyrażanie prośby, zasady taktownego usprawiedliwiania się, zychowanie „przy stole” itd.

Najważniejszą misją nauczania jest przygotowanie obywatela do zmieniającego się świata, wyposażenie go w potrzebny potencjał – wiedzy i umiejętności. Współcześni badacze wymieniają takie umiejętności jako kluczowe w procesie nauczania:

- gromadzenie i ocenianie informacji,
- planowanie własnej pracy,
- twórcze rozwiązywanie problemów,
- komunikacja interpersonalna, praca zespołowa,
- posługiwanie się komputerem.

Ważne jest rozumienie tego, że umiejętności uczymy się całkiem inaczej, niż wiedzy. Dla osiągnięcia wiedzy można przekazać informację i fakty w sposób werbalny (od wykładowcy do studenta). Natomiast umiejętności trzeba ćwiczyć. Żeby je zdobyć, student powinien być czynnym. Student bierny je nie zdobędzie, chociaż będzie uważnie słuchał wykładowcę i starannie powtarzał jego słowa, czytać książki, a następnie przekazywać zdobytą informację. Wszyscy wiedzą, że nikt nie nauczy się gry na skrzypcach, jeżeli będzie tylko czytać książki o technice gry i powtarzać teoretycznie alfabet muzyczny. Żeby nauczyć się grać, właśnie trzeba grać! Podobnie z innymi umiejętnościami. Trzeba je trenować! Temu służy wykorzystanie aktywnych metod nauczania.

Aktywne metody nauczania należy rozumieć przede wszystkim jako sposób działania. One pomagają studentom zrozumieć informację, pogłębiają zainteresowanie pewnych zagadnień, ułatwiają przyswajanie nowej wiedzy, rozwijają własne pomysły i idee. Przy stosowaniu aktywnych metod nauczania student jest aktywnym podmiotem, zdobywającym wiedzę drogą własnych doświadczeń i poszukiwań. Wykładowca wspomaga uczącego się, stwarzając mu możliwość rozwiązywania problemów.

Co powinien robić wykładowca, żeby aktywizować studentów w procesie nauczania języka polskiego, jakie stosować metody? Najpierw wykładowca powinien stworzyć optymalną atmosferę, która będzie sprzyjać uczeniu się. Należy dbać o warunki osiągnięcia sukcesów, używać atrakcyjne dla studenta formy i metody pracy. Na zajęciach nie powinno być miejsca dla nudy, przecież wszelka nuda tłumi emocje, negatywnie nastawia do przedmiotu, do nauczania wogóle. Ważne jest stosowanie różnorodnych metod nauczania.

W piramidzie przyswajania wiedzy na górze znajdują się: wykład (5% przyswajania wiedzy), dalej – czytanie (10 %), metody audiowizualne (20%), demonstracja (30%). W drugiej połowie piramidy znajdują się dyskusja (50%), odygrywanie ról, stworzenie projektów (70%), wreszcie na dole – uczenie innych (90%) [2: 157].

Piramida ilustruje różny stopień aktywności osoby, która się uczy, w procesie przyswajania wiedzy i zdobywania kompetencji: gdy tobie powiedzą – ty zapomnisz, gdy pokażą – ty zapamiętasz, gdy zrobisz sam – ty zrozumiesz i będziesz umieć.

W procesie nauczania języka polskiego jako obcego w środowisku studentów mogą być stosowane wszystkie metody. Zrealizować cele dydaktyczne przy korzystaniu z metod górnej części piramidy [2] można, jeżeli używać je przeplatając innymi (aktywnymi) formami. Na przykład, wykład pozostaje dość aktywnie używaną formą pracy wykładowcy. On ma swoje zalety: wykład jest zorganizowaną i ustrukturalizowaną formą prezentacji tematu. To jest bardzo szybki sposób przekazywania wiedzy. Metody audiowizualne (taśmy dźwiękowe, filmy, kasety, video) doskonale uzupełniają wykłady. Żeby uniknąć wad wykładu (sytuacja biernego studenta, mały procent przyswajania wiedzy, nuda), można aktywnie korzystać widocznością.

Widoczność w nauczaniu języka polskiego ma wiele kształtów. Przede wszystkim widocznością jest sam język. Często metodycy nie uważają jej osobnie jako szczególny kształt widoczności. Właśnie dźwięki, wyrazy, zdania – to najważniejsze w nauczaniu jakiegokolwiek języka. Ciekawymi przykładami takiego rodzaju widoczności są szybkomówki, kalambury, specjalne zestawy wyrazów („Kapryśna, rzeko Warto, ujarzmić by cię warto!”).

Widocznością wzrokową jest wszystko, co studenci widzą. Należy podkreślić znaczenie tego kształtu widoczności, ponieważ znaczny procent informacji człowiek otrzymuje wzrokowo (ponad 80 procent).

Dla nauczania języka polskiego można korzystać naturalną wzrokową widocznością. Taką widocznością mogą być meble w audytorium albo w domu (można je nazywać, liczyć, określać miejsce), szczególne rzeczy, co leżą w piórniku, w torebce itd. Widocznością naturalną mogą być mapy. Na przykład, mapa polityczna Europy (studenci wypisują nazwy państw w porządku alfabetycznym, tworzą od tych wyrazów nazwy mieszkańców kraju, ćwiczą pisownię **u - ó** : wschód, zachód, południe, północ itd.), mapa polityczna Polski (pisownia wielkiej litery, liczba rzeczowników: Katowice, Tatry, pisownia **u - ó**: Kraków, Tarnów, Rzeszów, Janów), mapa miasta (zabytki Krakowa, transport, wirtualna podróż przez miasto). W pracy ze studentami widoczność naturalna może być dość uwarunkowana. Na przykład, zegar, w którym można przesuwac wskazówki ręką (ćwiczenie „Która godzina?”), papierowa lalka i jej ubranie (ćwiczenia na temat „Części ciała”, „Pory roku i garderoba”). Na pierwszy rzut oka, wykorzystując widoczność naturalną, studenci bawią się, ale należy nie zapominać, że podczas gry oni uczą się.

Jednak nie każdą rzecz można przynieść na zajęcia i pokazać studentom, ale zawsze można pokazać rysunki tych rzeczy. Studenci, korzystając z rysunków, chętnie przyswajają sobie nowe słowa, również zapamiętują odpowiednie formy i reguły gramatyczne.

W nauczaniu języka polskiego najczęściej wzywana jest widoczność wzrokowa (plansze, tablice i tabelki). Plansze mogą być fabrycznie, jak również może je przygotowywać wykładowca albo studenci jako zadanie.

Pokażemy na przykładach wykorzystanie tabelki. Przy opracowaniu tematu „Alfabet języka polskiego” będzie potrzebna tabelka, gdzie poszczególne litery są umieszczone w okienkach czerwonego lub zielonego koloru. Przedstawimy algorytm pracy z tabelką:

1) wykładowca podkreśla, że w języku polskim wykorzystana jest łacina (w języku ukraińskim – cyrylica);

2) studenci patrzą na tablicę i nazywają litery języka polskiego, które są takie, jak w innych językach obcych (angielskim, niemieckim, francuskim);

3) wykładowca zwraca uwagę na litery w czerwonych okienkach, przede wszystkim są to litery **ą** oraz **ę**; te litery mają ogonki; one oznaczają nosówki (dźwięki nosowe); te litery nigdy nie bywają wielkie i nie zaczynają słów, w słownikach nie ma wyrazów na litery **ą**, **ę**;

4) wykładowca zwraca uwagę na literę **ł**, która również znajduje się w okienku, pomalowanym na czerwony kolor, i wyjaśnia, że ta litera bywa wielka i mała (**Ł**, **ł**); zawsze oznacza twardy dźwięk (dla porównania: litery **L**, **l** oznaczają miękki dźwięk);

5) wykładowca uczy studentów wymawiać dźwięk, który oznacza litera **ł** (tutaj można opierać się na umiejętności artykulacyjne Ukraińców. Jako podsumowanie wykładowca podkreśla, że te trzy litery oznaczają dźwięki, które są fonetycznymi szczegółami języka polskiego.

W ciągu zajęcia studenci zwracają uwagę na litery umieszczone w zielonych okienkach. To są litery **ć, ń, ś, ź, ó, ż**. Te litery mają znaki diakrytyczne (kreska, kropka). Kropka jest wykorzystana w języku ukraińskim (і). Taki dźwięk jest w języku ukraińskim i w języku polskim, jak również i taka litera. To ułatwia proces nauczania Ukraińców języka polskiego. Dalej podczas wykonania licznych ćwiczeń studenci uczą się artykułować dźwięki języka polskiego. Alfabet języka polskiego nadal można wystawiać na każdym zajęciu tak długo, dopóki studenci będą tego potrzebowali. W takim razie tablica z alfabetem będzie dla nich jako odpowiedź. W ten sam sposób możemy pracować z tablicą „Dwuznaki”, „Dyftongi”.

Liczne tablice przedstawiają reguły ortograficzne języka polskiego, a mianowicie: **ó - u, ż - rz, h - ch**. Studenci chętnie korzystają z tablicy „Znaki interpunkcyjne” (od pierwszego zajęcia oni nazywają znaki po polsku).

Rodzajem widoczności wzrokowej są różne obrazki, rysunki. Obrazki aktywnie są wykorzystane nie tylko w podręcznikach dla dzieci, również w słownikach nowego pokolenia [3, 4].

Dużo korzyści przynoszą rysunki, które studenci robią samodzielnie, przygotowując się do zajęć. To może być rysunek domu, pokoju, ulicy, poczty. Omawiając rysunek, studenci aktywizują własne słownictwo. Obrazki, przygotowane przez studentów, mogą tworzyć serię, na przykład, plik “Wyrazy podobne w brzmieniu, lecz o różnym znaczeniu”

	Język polski	J ęzyk ukraiński
1.	dywan sofa	килим диван
2.	czaszka filiżanka	череп чашка
3.	zawód fabryka	професія завод

Do plansz wykładowca przygotowuje różnorodne leksyczne i gramatyczne ćwiczenia, gdzie wykorzystywane są wszystkie sprawności językowe: słuchanie ze zrozumieniem, czytanie, mówienie, pisanie. Cywilizacyjno-kulturowy charakter ćwiczeń przybliży studentom realia polskie.

Studenci mogą sami robić afisze i plansze z obrazkami do pewnego tematu, na przykład: „Moja rodzina”, „Hobby”, „Zawód”. Plansze można wykorzystać na zajęciach z odpowiedniego tematu. Plansze z obrazkami można wykorzystać do ćwiczeń gramatycznych, na przykład, afiszę „Pokój” – do ćwiczeń z wykorzystaniem przyimków (na, przed, w, przy, około, wokół), do ćwiczeń z użyciem przysłówków (zlewa, w prawo, nisko, wysoko). Ważne jest to, że przygotowanie planszy daje studentom dużo korzyści, a mianowicie: zwiększenie kwestionariusza, aktywizacja wyrazów na określony temat, ćwiczenia form gramatycznych podczas omawiania obrazków, jakie są umieszczone na planszach. Oprócz tego, przygotowanie plansz daje studentom możliwość wykazania swoich zdolności, podtrzymuje rozwój twórczości. Przygotowując plansze i omawiając je, studenci działają. Wykonując podobne ćwiczenia, oni pracują na swoją kompetencję, na swoją przyszłość.

Obrazki nie tylko ułatwiają nauczanie, one również robią zajęcie ciekawym. Wykorzystanie obrazków można połączyć z pracą w grupach. Na przykład, zajęcie na temat „Przyroda, środowisko” ciekawie jest prowadzić w taki sposób: studenci są podzieleni na grupy, każda grupa pracuje nad jednym mikrotematem (“Ptaki”, “Ryby”, “Owady ” it.d.). Studenci otrzymują obrazki, oni powinni wyjaśnić: Co to jest? Jakiego koloru? Jakie są najważniejsze części ciała (głowa, skrzydła, ogon, rogi,

zęby i inne)? Gdzie mieszka (las, łąka, pole, rzeka, morze; na drzewie, w norze, pod strzechą)? Następnie studenci oddają obrazki, wykładowca rozmieszcza je na tablice. Z każdej grupy jeden student opowiada wspólne wpracowany temat, pozostali studenci powinni odgadnąć i odnaleźć obrazek.

Plansze i ćwiczenia do nich mogą być także używane jako tzw. „przerywniki”, czyli krótkie zadania urozmaicające zwykły tok zajęć. Obrazki można wykorzystywać dla gier, na przykład, rebusów fonetycznych. Takie gry mają na celu: doskonalenie wymowy; przygotowanie do nauki czytania i pisania, one bawią, cieszą, uczą, pomagają zdobyć doświadczenie.

Rysunki mogą być zgrupowane według podziału tematycznego. Grupowanie i przedstawianie materiału leksykalnego na polach tematycznych, naszym zdaniem, jest bardziej trafne, niż jego prezentacja w porządku alfabetycznym, ponieważ wtedy poszczególne słowa występują w swoim naturalnym kontekście, co znacznie ułatwia ich identyfikację oraz proces zapamiętywania. Metody pracy według pola tematycznego wykorzystują autorzy podręczników dla studentów [5, 6].

Plansze i ćwiczenia przedstawiają pewien sposób pracy z językiem, znany jako nauczanie komunikacyjne. Techniczne środki nauczania można wykorzystać słuchowo (płyty, materiał do magnetofonu), wzrokowo (przeźroczyste różne miejscowości Warszawy, Krakowa, innych miast Polski), słuchowo-wzrokowo (oglądanie filmów). Pokażemy to na przykładach. Przed obejrzeniem filmu Andrzeja Wajdy „Tęcza” studentom zaproponowano takie pytania i zadania: 1. Zapiszcie imiona i nazwiska bohaterów filmu, ich zawód, stopień pokrewieństwa. 2. Zapiszcie nazwy miast, wiosek, majątków. 3. Przeliczcie dialogi (kto z kim i o czym rozmawia?). Po obejrzeniu filmu studenci przekazują jego treść, korzystając ze swoich notatek, dialog przedstawiają według fabuły filmu.

Czytanie (indywidualne lub grupowe) jest tradycyjną niezbędną metodą nauczania, czytanie posiada swoje miejsce w górnej połowie piramidy przyswajania wiedzy [2 : 157]. Połączenie z innymi technikami aktywizuje jego. Na przykład, Przeczytajcie teksty: „Akademia Krakowska”, „Na Krakowskim Rynku”, „Na Wawelu”, wykonajcie takie projekty: przewodnik po tych miejscach Polski dla obcokrajowców; reklamowa plansza; scenariusz filmu.

Aktywizuje je połączenie z następną dyskusją grupową. Na przykład, po obejrzeniu filmu Andrzeja Wajdy „Znachor” studenci biorą udział w dyskusji na temat moralny: czy można usprawiedliwić kradzież? Po przesłuchaniu taśmy z nagraniem hymnu Polski „Mazurek Dąbrowskiego” i hymnu Ukrainy studenci dyskutują o tym, czy aktualne są dla Polaków i Ukraińców uczucia i pragnienia, które są w tekstach hymnów.

Dyskusja jako metoda nauczania znajduje się w dolnej części piramidy przyswajania wiedzy [2 : 157], to aktywna metoda nauczania. Odmianą dyskusji jest często używana „burza mózgów”. Metodyka organizacji i prowadzenia dyskusji została opisana w literaturze dydaktycznej [7].

W trakcie trwania dyskusji studenci wymieniają się wzajemnie z wykładowcą poglądami, myślami, uczuciami na temat zajęcia. Dyskusja daje im okazję do wykorzystania własnych możliwości intelektualnych, zabyśnięcia wiedzą przed kolegami, pozwala bronić swoich poglądów i usłyszeć opinie innych, odmienne od swoich.

Dyskusja może okazać się alternatywą wobec odpytywania i dlatego pozwala usunąć negatywne czynniki psychologiczne. Udział w dyskusji pozwala studentom doskonalić swoje umiejętności mówienia. Na przykład, po przeczytaniu tekstu „Akademia Krakowska” i obejrzeniu filmu o historii Uniwersytetu Jagiellońskiego studenci biorą udział w dyskusji na temat zajęcia „System edukacji w Polsce i na Ukrainie”.

Dyskusja stwarza sytuację, w której można wykorzystać wcześniej nabytą wiedzę, dlatego uczestnictwo studentów w dyskusji daje możliwość przyswajania nowej wiedzy, którą oni odbierają, czytając książki i artykuły w czasopiśmie, słuchając wykładu, oglądając obrazy, filmy, analizując różne materiały. W dyskusji studenci pogłębiają i poszerzają rozumienie problemu. W życiu każdy człowiek spędza dużo czasu w rozmowach z innymi ludźmi, mając na celu wymianę informacji i idei. Dyskusja daje studentom możliwość na poznawanie i wyćwiczenie umiejętności koniecznych do sprawnego porozumienia się z innymi ludźmi. Te umiejętności są ogromnie ważne w życiu. To, co było mówione o dyskusji, pozwala stwierdzać, że uczestnictwo w dyskusjach pozytywnie wpływa na formowanie kompetencji językowej.

Metoda odygrywania ról jest aktywnym sposobem przyswajania wiedzy. Wczuwanie się studentów w role innych osób i próbowanie różnorodnych sposobów reagowania i zachowania się odpowiednio do różnych sytuacji życiowych pomaga przyswajaniu wiedzy przez działanie. A to właśnie jest najważniejszym dla formowania kompetencji. Każda „drama” trwa kilka minut, studenci odygrywają kogoś innego. Młodzi ludzie powinni mieć możliwość swobodnego zgłaszania się do udziału w dramie i mieć możliwość wyboru roli. Metoda odygrywania ról jest miłą zabawą i świetną bazą do późniejszej dyskusji.

Zdaniem niektórych badaczy, zabawa w teatr jest jedną z najcudowniejszych form rozwijających wyobraźnię osoby. Jednocześnie stanowi ona najradośniejszy sposób wygenerowania tkwiących w każdym człowieku kontaktów z otoczeniem, jest jedynym z doskonałych sposobów na wyrażanie emocji, radości i kreowania własnego świata, który poprzez zabawę w teatr staje się bardziej przyjazny, stworzony na obraz i

podobieństwo marzeń. Przyjemność z tej zabawy jest obopólna, odpowiadająca podstawowej zasadzie, iż „dawanie przynosi więcej radości, niż branie”. Wykładowcy przekazują studentom doświadczenie, studenci dają swoim wykładowcom możliwość na nowo odkryć krainę wyobraźni. To mogą być konkursy recytatorskie, udział w przeglądach artystycznych i festiwalach, napisanie scenariuszy, a najważniejsze – współtworzenie widowisk. Na przykład, studenci chętnie czytają w rolach wiersze J. Brzechwy „Pieprz”, „Chrzyszcz”, „Tańcowała igła z nitką”, również – wiersze A. Mickiewicza, J. Słowackiego, K.I. Gałczyńskiego i innych. Ważną zaletą metody odgrywania ról jest również rozwój komunikatywnych kompetencji studentów i umiejętności pracy w zespole.

Jak wynika z piramidy, najwięcej wiedzy studenci przyswajają sobie, kiedy uczą innych. Jest sprawdzone: kiedy kolega uczy kolegę, mamy najlepszy sposób skupiania uwagi studentów. Istnieje taki żart akademicki: wykładowcy (nauczyciele) tak długo nauczali innych, że sami najlepiej nauczyli się.

Praca w grupach [8] jako jedna z metod nauczania innych jest formą nauczania, kiedy studenci uczą się pomagać innym. Są to bezcenne umiejętności dla młodzieży w każdym wieku (i nie tylko młodzieży!), a także dla każdego człowieka w demokratycznym społeczeństwie. Studenci zdolni mogą zademonstrować swoje umiejętności bez zwracania na siebie uwagi całej grupy. Każdy czerpie z takiego doświadczenia olbrzymie korzyści. Student powolny lepiej radzi sobie w pracy grupowej, może odkryć dla siebie, że wcale nie jest tęp i że grupa ceni sobie jego pomysły. Niesmiali studenci również mają korzyść z pracy grupowej. Praca w takiej grupie stwarza im poczucie akceptacji.

Nasze doświadczenie przekonuje, że studenci chętnie biorą udział w pracy grupowej. Przykładem pracy w grupach jest przygotowanie do egzaminów. Wówczas grupy tworzą sami studenci, oni uczą jeden drugiego nie według polecenia wykładowcy, a według własnej decyzji. Można powiedzieć, że oni, zdobywając wiedzę, zdobywają kompetencję.

Nowy paradygmat nauczania skłania studentów do brania odpowiedzialności za własne nauczanie. Dlatego studenci zdają sobie sprawę, że sukcesy można osiągnąć tylko własną pracą. Kiedy uczenie się jest oparte na własnym doświadczeniu, wówczas źródłem wiedzy zostaje sam student. Stosowanie aktywnych metod nauczania pozytywnie wpływa na wyniki nauczania, wzbudza zainteresowanie do nauki i pobudza wyobraźnię studentów, równocześnie przeciwdziała powstawaniu „wypalenia zawodowego”.

Mówiąc o wadach aktywnych metod nauczania, badacze podkreślają, że zbyt intensywne stosowanie tych metod może prowokować odejście od głównego tematu zajęcia, że studenci nieśmiali mogą odmówić w

uczestnictwie w niektórych formach pracy. Jednak należy zwrócić uwagę, że ani wykładowcy, ani studenci już nie będą chcieli pracować według starego paradygmatu.

Robiąc podsumowanie, należy podkreślić, że aktywne metody pomagają zrealizować nowy paradygmat nauczania języka polskiego w środowisku studentów.

Список використаних джерел та літератури

1. Wielki słownik poprawnej polszczyzny PWN / Pod red. Andrzeja Markowskiego. – Warszawa: Wydawnictwo naukowe PWN, 2005. – 1708 s.
2. Кредісов А.І., Панченко Є.Г., Кредісов В.А. Менеджмент для керівників. – К.: Знання, 1999. – 556 с.
3. Ilustrowany słownik języka polskiego / pod redakcją Elżbety Sobol. – Warszawa: Wydawnictwo naukowe PWN, 2004. – 1160 s.
4. Helena Metera, Anna Suurna. Ilustrowany słownik języka polskiego dla dzieci. – Warszawa, 1988. – 215 s.
5. Пігер Януш, Демська-Кульчицька Українсько-польський тематичний словник. – Львів, Вид-во Укр. католицького ун-ту, 2007. – 704 с.
6. Місяць Н.К. Польська мова для українців. – Житомир, 2006. – 245 с.
7. Zola John. Punktowane dyskusje. – Warszawa, 1993. – 14 s.
8. Butz M., Faltus R., Cohen E. Praca w grupach. Wybór artykułów. – Warszawa, 1993. – 20 s.

Наталія Місяць. Нова парадигма навчання студентів польської мови як іноземної

В статті репрезентується нова парадигма процесу навчання польської мови як іноземної в студентському середовищі, методи навчання розглядаються згідно з пірамідою засвоєння знань, а також формування мовленнєвої компетенції. Автор показує, як активізувати традиційні методи навчання студентів, наводить приклади реалізації активних методів навчання.

Natalia Misyats. The Teaching of Polish as a Foreign Language – a New Paradigm.

The article represents a new paradigm of Polish as a foreign language teaching process within the students' environment. The methods of teaching are regarded in accordance with the knowledge mastering pyramid as well as the formation of speech competence. The author shows how to intensify the traditional methods of teaching students and also gives examples of active teaching methods realization.